

Referat fra møte i faglig råd for salg, service og reiseliv (FRSSR)

Dato: 21.10.2025 kl. 11.00 – 15.00

Sted: Utdanningsdirektoratet

Rådsmedlemmer:

Medlem	Varamedlem	Deltok på møtet
Arbeidstakersiden		
Britt Austad (nestleder) Fagforbundet	Christian Danielsen Fagforbundet	Britt Austad
Silje Kjellesvik Norheim HK Norge	Espen Strandhus HK Norge	Silje Kjellesvik Norheim
Michella Jensen Fellesforbundet	Lars-Vegar Berg Pettersen Fellesforbundet	Michella Jensen
Terje Mikkelsen Norsk Arbeidsmandsforbund	Ingrid Tollefsen Norsk Arbeidsmandsforbund	Ingrid Tollefsen
Christine Bar Parat	Daniel Bøhn Rayer Parat	Forfall
Trond Vegard Sæle YS	Lina Steinsbekk YS	Lina Steinsbekk
Arbeidsgiversiden		
Henrik Hamborg (leder) NHO Reiseliv	Ole Michael Bjørndal NHO Reiseliv	Henrik Hamborg
Linda Vist NHO Service og Handel	Eivind Hilling NHO Service og Handel	Linda Vist
Leif Moen Spekter	Silvia Ommundsen Spekter	Leif Moen
Monika Kålås Virke	<i>Mangler oppnevning</i> Virke	Monika Kålås
Elise Årbogen / KS (arbeidsgiver)	Hans Gøran Bjørk KS (arbeidsgiver)	Hans Gøran Bjørk
<i>Mangler oppnevning</i> Dfd	<i>Mangler oppnevning</i> Dfd	-
Skoleeier		
Thomas Nordli Andersen KS	Jan Fenne Skjørvestad KS	Thomas Nordli Andersen
Tom Selvik KS	Rina Therese Svarthoel Østenby-Thorkildsen KS	Tom Selvik
Lærerorganisasjon		
Nils Petter Heggem Utdanningsforbundet	Britt Hovland Selseng Utdanningsforbundet	Nils Petter Heggem
Vibeke Moland Robertsen Utdanningsforbundet	Stine Isdahl Solberg Utdanningsforbundet	Vibeke Moland Robertsen

Aud Westgaard Hultberg (AU) Skolenes Landsforbund	Bernt Olav Neskvern Skolenes Landsforbund	Aud Westgaard Hultberg
Elevrepresentasjon		
Benas Grubliauskis EO	Ingen vara	Forfall
Andre organisasjoner		
<i>Mangler oppnevning</i> Forsvaret (observatør)	Ingen vara	-
Utdanningsdirektoratet		
Celine Berglie		Celine Berglie

Dagsorden:

- Sak 1-2-25 Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Sak 2-2-25 Status i arbeidet ifm. høring av felles vg2 SSR
- Sak 3-2-25 Høring om å opprette kryssløpet fra vg1 SSR til vg2 TEK
- Sak 4-2-25 Fylkesbesøk: Søknad og programkomité
- Sak 5-2-25 Orientering: Europass fagbeskrivelser
- Sak 6-2-25 Orientering: Oppdrag om tilrettelegging av sentralt gitt skriftlig eksamen i yrkesfag på vg3-nivå
- Sak 7-2-25 FRSSR sin utviklingsredegjørelse 2021-2025
- Sak 8-2-25 Eventuelt

Sak 1-2-25: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjent

Sak 2-2-25: Status i arbeidet ifm. høring av felles vg2 SSR

Bakgrunn

FRSSR sendte i juni 2023 søknad til Udir om å slå sammen de to vg2-tilbudene på SSR til ett felles vg2. Udir utredet saken, og sendte forslaget på høring sommeren 2025.

Fra rådsmøtet:

Saksbehandler i Udir, Marianne Farstad Jensen, deltok i rådsmøtet og orienterte om status i arbeidet etter høringen. Presentasjonen legges ved utsendelsen av referatet, sammen med rapporten fra høringen og utkast til læreplan.

Det kom inn totalt 72 høringssvar, hvorav 82 % av disse støttet forslaget om sammenslåing av de to vg2 programområdene på SSR. I høringssvarene har Udir identifisert noen gjennomgående kommentarer, både positive og negative (se presentasjon). Noen av innspillene som går igjen handler om innholdet i læreplanutkastet. Derfor skal læreplangruppa ha et møte for å se på innspillene, og hvis det må gjøres omfattende endringer vil læreplanen sendes på ny høring. Kunnskapsdepartementet har riktignok besluttet struktur- og navnendring – så det er kun læreplanen som eventuelt sendes på ny høring. Ett felles vg2 på SSR med navn «Sal, service og reiseliv» er dermed besluttet, og vil bli gjort søkbart fra skolestart høsten 2026.

Rådsmedlemmene stilte spørsmål ved kompetanseheving av lærerne som følge av endringen. Dette ble av flere rådsmedlemmer løftet frem som en konsekvens og behov som følge av strukturendringen. Rådet stilte også spørsmål ved hvordan det er tenkt å nå ut med informasjonen om strukturendringen (til lærere/rådgivere, skoleeiere, elever, etc.). Rådet oppfordrer Udir til god informasjonsflyt som når ut bredt. Enkelte rådsmedlemmer kommenterte også på at tidspunktet for forrige høring var uheldig da den ble lagt til sommerferien, og det ble stilt spørsmål om det er nødvendig at læreplanen står på nynorsk.

Marianne Farstad Jensen v/Udir og læreplangruppa vil komme tilbake til rådet i møtet 8. desember for en ny status.

Vedtak

Saken tas til orientering. FRSSR ønsker å følge opp saken og diskusjonen i neste rådsmøte.

Sak 3-2-25: Høring om å opprette kryssløpet fra vg1 SSR til vg2 TEK

Bakgrunn

Utdanningsdirektoratet har vurdert forslag fra Opplæringskontoret for bilfag om å etablere et kryssløp fra vg1 Salg, service og reiseliv (SSR) til vg2 Transport og logistikk (TEK), som i dag bygger på vg1 Teknologi- og industrifag. Forslaget begrunnes hovedsakelig med behov for alternativ kompetanse hos elever som ønsker å arbeide med persontransport og logistikk – særlig innen administrasjon, turisme, salg, kommunikasjon og kundebehandling.

I høringen er det to spørsmål som skal besvares:

1. *Støtter du forslaget om å opprette kryssløp fra vg1 salg, service og reiseliv til vg2 transport og logistikk (TEK)*
2. *Utdanningsdirektoratet har utredet saken og belyst mulige konsekvenser i høringsnotatet. Finnes det ytterligere konsekvenser vi bør ta hensyn til før en beslutning om kryssløp tas?*

Frist for å sende høringssvar er **14. november**.

Fra rådsmøtet:

Rådet peker på at en mulig negativ konsekvens av å opprette kryssløp fra vg1 SSR til vg2 TEK er at SSR vil miste elever i sitt utdanningsprogram. Samtidig vurderer rådet at dette eventuelt ikke vil utgjøre en stor del av elevgruppen, og løfter også fram positive konsekvenser ved kryssløpet: Vg1 SSR vil gi enda flere muligheter til veier videre i utdanningsløpet, det vil kunne øke rekrutteringen til vg1 SSR, og i et samfunnsøkonomisk perspektiv er det positivt dersom flere fullfører videregående opplæring. Rådet konkluderte med at det viktigste er at flere unge fullfører fag- og yrkesopplæring og at vi får flere fagarbeidere, og rådet støtter dermed forslaget om kryssløp fra vg1 SSR til vg2 TEK.

Det ble også foreslått å diskutere nærmere hvordan man kan rekruttere flere til SSR, samt beholde elevene i utdanningsprogrammet, gjennom framsnaking og markedsføring. Det ble blant annet vist til en reklamekampanje i RM som har hatt suksess: smakdegfrem.no.

Vedtak:

Basert på diskusjon i rådsmøte formulerer FRSSR-AU et høringssvar som sendes inn til Udir innen 14. november

Sak 4-2-25: Fylkesbesøk: Søknad og programkomité

Bakgrunn

I henhold til punkt 4.6 i [Mandat og retningslinjer](#) kan faglige råd søke om midler til fylkesbesøk:

De faglige rådene kan søke Utdanningsdirektoratet om å gjennomføre et fylkesbesøk i året. Hensikten med fylkesbesøk er å skape en dialog mellom rådene og fylkeskommunene, bransjer/sektorer og skoler om utfordringer i utdanningsprogrammet.

Rådet oppfordres til en tidlig drøfting av hvor og når det kan være aktuelt å dra på fylkesbesøk. Forslag må begrunnes i henhold til det som står i mandat og retningslinjene.

AU ønsker at det settes ned en arbeidsgruppe som begynner på utkast til søknad til Udir samt et tidlig forslag til program for fylkesbesøket. Ellers ønsker også AU at alle de fire sluttkompetansene i SSR dekkes i løpet fylkesbesøket.

Fra rådsmøtet:

Flere rådsmedlemmer foreslår Molde/Møre og Romsdal fylkeskommune som en aktuell lokasjon for et fylkesbesøk. Det vises blant annet til etableringen av det nasjonale senteret for yrkesfag som ligger i Molde, i tillegg har rådet en representant fra Molde; Nils Petter Heggem v/Utdanningsforbundet. Rådet diskuterte om det nasjonale senteret er for prematurt, mtp at det fremdeles er i en etableringsfase. Det ble også ytret ønske om å besøke avdeling for formidling av lærlinger i fylkeskommunen samt få innspill om fylkeskommunens erfaringer med modulstrukturert opplæring i spesielt salgsfaget – i tillegg til besøk av private og offentlige virksomheter innen våre fire sluttkompetanser. Når det gjelder tidspunkt for fylkesbesøket er rådet enige om å legge det til høsten 2026 – helst etter høstferien (som er i uke 40 og 41).

Nils Petter Heggem v/Utdanningsforbundet, Silje Kjellesvik Norheim v/HK Norge og Monika Kålås v/Virke meldte seg til å sitte i arbeidsgruppen. De oppfordrer de resterende rådsmedlemmene til å sende dem innspill og forslag ifb fylkesbesøket.

Vedtak

FRSSR setter ned en arbeidsgruppe/programkomité som utarbeider forslag til søknad og program for fylkesbesøket. Arbeidsgruppa består av: Nils Petter Heggem v/Utdanningsforbundet, Silje Kjellesvik Norheim v/HK Norge og Monika Kålås v/Virke. Forslag til søknad og program sendes til fagansvarlig og AU innen 21.11, og legges frem i rådsmøtet 08.12.

Sak 5-2-25: Orientering: Europass fagbeskrivelser

Bakgrunn for saken

De faglige rådene utviklet forrige oppnevningsperiode Europass beskrivelser i enkelte fag. De faglige rådene får nå i oppdrag å velge flere fag som de skal utvikle fagbeskrivelser til. FRSSR valgte forrige oppnevningsperiode å utvikle fagbeskrivelser til alle sine 4 fag, og er dermed ferdige. Denne saken er derfor til orientering i FRSSR.

Europass er forankret i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsvedtak nr. 2241/2004/EF av 15. desember 2004 om en enhetlig fellesskapsramme for å skape klarhet i kvalifikasjoner og kompetanse innenfor fag- og yrkesopplæring.

Utviklingen av Europass fagbeskrivelser er et nasjonalt ansvar og det er utviklet en europeisk veileder som beskriver felles form og innhold av beskrivelsene som landene skal følge.

Her finner du Europass fagbeskrivelsene som FRSSR utviklet i forrige periode, oversatt til engelsk:

- [Reiselivsfaget](#)
- [Salgsfaget](#)
- [Service og administrasjonsfaget](#)
- [Sikkerhetsfaget](#)

Vedtak

FRSSR tar saken til orientering.

Sak 6-2-25 Orientering: Oppdrag om tilrettelegging av sentralt gitt skriftlig eksamen i yrkesfag på vg3-nivå

Bakgrunn

Udir har fått et oppdrag fra Kunnskapsdepartementet som gjelder tilrettelegging av skriftlig eksamen i yrkesfag på vg3-nivå. Udir ønsker med denne saken å orientere SRY og faglige råd om oppdraget.

Dette oppdraget gjelder kun for skriftlig sentralt gitt eksamen som er obligatorisk for alle praksiskandidater, deltakere som følger modulstrukturert opplæring, særløp m.fl. Eksamenen må være bestått før disse kandidatene kan gå opp til fag- eller svenneprøve. Denne eksamenen utarbeides av Utdanningsdirektoratet, mens det er fylkeskommunene som har ansvaret for gjennomføring og sensur.

Departementet skriver i oppdraget at de mener at dagens ordning ikke legger godt nok til rette for kandidater som har faglige forutsetninger for å bestå fagprøven, men som har utfordringer med å uttrykke seg skriftlig innenfor rammen til skriftlig eksamen.

Departementet mener derfor det er nødvendig å gjøre dagens eksamen før fag- og svenneprøven mer fleksibel og tilpasset kandidatenes situasjon.

Oppdraget har to deler. Den første delen (1a) handler om særskilt tilrettelegging av eksamen, som i dag er regulert i opplæringsforskriftens § 9-34 og § 15-23. Denne delen av oppdraget skal leveres til departementet i løpet av januar 2026, og målet er at eventuelle endringer skal gjelde fra eksamen våren 2026.

Den andre delen (1b) handler om bedre tilrettelegging av skriftlig eksamen generelt, og vil inngå i en større utredning – over tid. En plan for denne delen skal leveres departementet sommeren 2026.

Til oppdragets del 1a, om særskilt tilrettelegging

Vi har innhentet informasjon fra fylkeskommunene for å få oversikt over hvordan regelverket praktiseres og hvor mange kandidater som har behov for [særskilt tilrettelegging av skriftlig eksamen](#). Våren 2026 var det 16.000 oppmeldte kandidater til eksamen yrkesfag etter vg3-læreplaner. Av disse søkte i underkant av 5 % om særskilt tilrettelegging av eksamen, og de aller fleste fikk søknadene innvilget. Fylkeskommunene nevner bl.a. at noen få kandidater ikke har like stor nytte av tilretteleggingene som andre. Vi jobber derfor med å finne tiltak som kan bidra til at enda flere har nytte av særskilt tilrettelegging slik at skriftlig eksamen blir mer tilpasset de kandidatene som har krav på det.

Til oppdragets del 1b, om tilrettelegging av skriftlig eksamen generelt - på lengre sikt

Vi har startet arbeidet med å utrede eksamen for vg3-yrkesfag, for å vurdere hvordan framtidens eksamen kan være mer fleksibel og tilpasset kandidatenes situasjon. Denne utredning skal ses i sammenheng med [forsøket skriftlig-muntlig eksamen](#) og oppdrag 2025-04 - utrede et fornyet, sikrere og forbedret eksamenssystem i videregående opplæring. Vi vil involvere faglige råd/SRY underveis i dette arbeidet. Innspill fra faglige råd/SRY vil være svært viktig for arbeidet.

Vedtak

FRSSR tar saken til orientering.

Sak 7-2-25: FRSSR sin utviklingsredegjørelse 2021-2025

Bakgrunn

I henhold til Mandat og retningslinjer, punkt 2.2.1, skal de faglige rådene en gang i løpet av oppnevningsperioden utarbeide en utviklingsredegjørelse der de gjør greie for den faglige utviklingen og endringer i bransjen/sektoren som får betydning for utdanningstilbudet. Rådene skal basere redegjørelsen på bransjekunnskap, tilgjengelig forskning, analyser og prognoser. Utdanningsdirektoratet skal utforme bestillingen til utviklingsredegjørelsen i samarbeid med de faglige rådene og sette en frist for arbeidet.

[Her finner dere utviklingsredegjørelsen til FRSSR fra forrige oppnevningsperiode](#)

Fra rådsmøtet:

I rådsmøtet presenterte rådsleder Henrik Hamborg v/NHO de tematiske dypdykkene som rådet redegjorde for i utviklingsredegjørelsen 2021 – 2025.

Rådet fortsatte diskusjonen fra sak 2-2-25 og behovet for kompetanseheving av lærere i lys av temaene i utviklingsredegjørelsen. Det ble i denne sammenheng også løftet frem og diskutert behovet og muligheten for nettverkssamlinger på tvers av fylker. Flere rådsmedlemmer løfter frem et ressursbehov i denne sammenheng.

Udir understreker at kompetanseheving av lærere er fylkeskommunenes ansvar, og utenfor faglig råds mandat. Rådet diskuterte likevel initiativ de kan ta på egenhånd, blant annet å kontakte lærerutdanningen på OsloMet for å informere om strukturendringen på vg2 SSR.

Rådet ønsker at temaer/utfordringer/muligheter som ble tatt opp i utviklingsredegjørelsen 2021 – 2025 tas opp i kommende rådsmøter for informasjon/diskusjon i det nyoppnevnte rådet.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

Sak 8-2-25: Eventuelt

FRSSR-AU foreslår følgende møtedatoer for våren 2026:

Uke 7: Mandag 9. februar (digitalt)

Uke 16: Mandag 13. april

Uke 24: Tirsdag 9. juni

Vedtak:

Møteplan for våren 2026 godkjennes.